

5. Sammanfattning

5.1. Ekonomiska och sociala kommittén välkomnar att kommissionens förslag har som syfte att minska utsläppen från mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg, och föreslår att förslaget även skall omfatta förbränningsmotorer.

5.2. Kommittén ställer sig positiv till de gränsvärden som har satts för utsläpp från motorer och de datum då de skall

vara genomförda, vilka båda verkar rimliga. De nya metoder i bilagorna till direktivförslaget som håller en hög teknisk nivå är också positiva.

5.3. Ett system för omfördelning och sparande bör inte tillämpas mer än högst tio år. Därefter bör samtliga maskiner förses med tydliga och kvalitativa begränsningar vad gäller utsläppen.

Bryssel den 11 juli 2001.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Göke FRERICHS

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om:

- ”Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europeiska gemenskapens fleråriga ramprogram 2002–2006 för verksamhet inom området forskning, teknisk utveckling och demonstration med syfte att främja inrättandet av det europeiska området för forskningsverksamhet”, och
- ”Förslag till rådets beslut om Europeiska atomenergigemenskapens fleråriga ramprogram 2002–2006 för verksamhet inom området forskning och utbildning med syfte att främja inrättandet av det europeiska området för forskningsverksamhet”

(2001/C 260/02)

Den 30 april 2001 beslutade rådet att i enlighet med artikel 166.1 i EG-fördraget rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovanstående förslagen.

Sektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som förberett ärendet, antog sitt yttrande den 27 juni 2001. Föredragande var Giannino Bernabei och Gerd Wolf.

Vid sin 383:e plenarsession den 11–12 juli 2001 (sammanträdet den 11 juli) antog Ekonomiska och sociala kommittén enhälligt följande yttrande.

1. Sammanfattning

1.1. Med denna sammanfattning av den detaljerade analys och de slutsatser som beskrivs nedan och som har inspirerats av de strategiska mål som beslutades i bland annat Lissabon och Stockholm rekommenderar Ekonomiska och sociala kommittén följande:

- Gemenskapen bör ha som politiskt mål att på medellång sikt öka sin totala budget för forskning, teknisk utveckling och demonstration (”FoTUD”) med 50 % för perioden

efter sjätte ramprogrammet (RP6) samt uppmana medlemsstaterna och industrin att handla på motsvarande sätt.

- Vissa budgetmedel i sjätte ramprogrammet bör omfördelas och budgeten bör ökas från 17 500 miljoner euro till 18 930 miljoner euro.
- Det är viktigt att garantera kontinuiteten i befintliga FoTUD-program och minimera riskerna i samband med införandet av nya och oprövade strukturer och instrument.

- Både de nuvarande och de föreslagna nya instrumenten i sjätte ramprogrammet bör utnyttjas parallellt. På så sätt kan de väljas flexibelt i en nedifrån-och-upp-strategi och vidareutvecklas i enlighet med de olika tematiska projektens speciella behov.
- Sjätte ramprogrammet bör som kommissionen föreslår omorienteras till tre huvudmål, men med följande modifierationer: Mål ett bör innehålla de långsiktiga tematiska prioriteringarna/stödåtgärderna, mål två projekt på kort och medellång sikt och mål tre permanenta aktiviteter.
- De tre målen bör ligga till grund för fem särskilda åtgärdsblock:
 - prioriterade mål på medellång och lång sikt (tematiska åtgärder)
 - samspelet forskning och innovation, utökad forskning för små och medelstora företag/nätverksbyggande/rådgivning till nyföretagare och nya regionala initiativ
 - mänskliga resurser och rörlighet
 - internationellt samarbete
 - samordning av permanenta åtgärder och infrastrukturer
- Det bör införas en särskild rubrik "Energi och transporter" i de tematiska åtgärderna för att ge större tyngd åt och uppmärksamma energi- och transportproblem, särskilt — i strävan efter en hållbar utveckling — förnybara energisystem (inklusive lagring och distribution) och energibesparing (1 500 miljoner euro).
- Euratom-programmet bör få utökade resurser i strävan efter säkrare kärnkraft när det gäller produktion, transport och lagring av kärnavfall, och genom att vidareutveckla fusionsmetoden (fission 350 miljoner euro, fusion 950 miljoner euro).
- Det behövs en mer detaljerad definition av nya instrument som nätverk av spetsforskningscentra och samordnade projekt i enlighet med artikel 169, och en genomgång av övervakning, beslutsprocesser, villkoren för att ta in och utesluta deltagare samt potentiella intressekonflikter. Samtidigt måste man bevara instrumenten i till exempel femte ramprogrammet.
- De nya instrumenten bör kompletteras med insatser som syftar till vägledning, utbildning och genomförbarhetsstudier/pilotstudier.
- Utformningen av nya instrument bör bygga på principerna om öppenhet och lika möjligheter för att undvika slutna nätverk, underordnade uppdrag som inte fördelas neutralt, samt att alla budgetmedel slukas av några få stora projekt och nätverk.
- Gemenskapsprogrammet bör samordnas med de olika nationella programmen genom att man inrättar de organ och motsvarande vetenskapliga/tekniska rådgivande grupper som erfordras.
- Man får dock inte hindra nya idéer och lösningar och begränsa mångfalden av FoTUD-relaterade mål och instrument inom medlemsstaterna.
- Man bör fokusera på avancerade och långsiktiga forskningsprojekt, bland annat med medverkan av företag som bedriver sådan forskning och små och medelstora företag.
- ESK framhåller att små och medelstora företag bör medverka i större utsträckning i sjätte ramprogrammet, särskilt genom forskningssamarbete och kollektiv forskning (anslag: 700 miljoner euro).
- Det krävs ökad klarhet om industriell äganderätt och immaterialrätt för forskning i enlighet med artikel 169 och öppning av nationella program. En möjlighet är att upprätta ett "samförståndsavtal" mellan medlemsstater som deltar i programmet.
- Man måste stödja planering, utveckling och förvaltning av forskningsinfrastrukturer som ett grundinslag i det europeiska området för forskningsverksamhet.
- Nya instrument bör kombineras med andra gemenskapsinstrument, t.ex. regionala fonder, för att stödja utvecklingen av regionala grupperingar ("kluster") över nationsgränser, nätverk eller infrastrukturer.
- Man bör via nya instrument stödja trenden att organisation och förvaltning decentraliseras till projektdeltagarna själva. Man måste också skjuta till de medel (förslagsvis 7 % av budgeten) som krävs för att bygga upp och bevara de strukturer krävs.
- Principen måste vara att nya åtgärder inte får leda till en ökning av byråkratin utan att de måste minska kostnader och administration för projekten.
- ESK understryker betydelsen av rörlighet mellan den akademiska världen och näringslivet för att utveckla det europeiska forskningsområdet. I detta sammanhang måste man också inbegripa kandidatländerna och internationellt samarbete genom att direkt anslå en tredjedel av anslagen för ökad rörlighet till särskilda tematiska forskningsinsatser.

- Det behövs ett nätverk för strategisk information inom det europeiska forskningsområdet med uppgift att övervaka och bedöma kvalitet, effektivitet, öppenhet och utvecklingen av nya idéer.
- Man bör sprida större kunskap om gemensamma forskningsinstitut och deras roll genom att skapa/tillsätta vetenskapliga råd/övervakande organ bestående av oberoende erfarna experter (som väljs ut av t.ex. European Research Advisory Board, EURAB), i likhet med motsvarande rutiner inom framstående forskningsinstitut i medlemsstaterna.
- Gemenskapen bör överväga möjligheten att inrätta en ny europeisk byrå för förvaltning av FoTUD-projekt, som är direkt underordnad kommissionen och behandlar projektansökningar under 10 miljoner euro.

2. Bakgrund

2.1. Europeiska kommissionen har i många år med subsidiaritetsprincipen som vägledning främjat forskning, teknisk utveckling och demonstration (FoTUD) på EU-nivå genom Europeiska gemenskapens och Europeiska atomenergigemenskapens fleråriga ramprogram.

2.2. EU:s befogenheter på detta område är inskrivna i EG-fördraget, särskilt i artiklarna 163 till 173 i avdelning XVIII ("forskning och teknisk utveckling"), samt artiklarna 4 till 11 i avdelning II i Euratom-fördraget ("bestämmelser för att främja framsteg på kärnenergiområdet").

2.2.1. I dessa artiklar anges bland annat följande:

- ... Gemenskapen skall ha som mål att stärka den vetenskapliga och teknologiska grunden för gemenskapsindustrin, att främja utvecklingen av dennas internationella konkurrensförmåga och att underlätta alla forskningsinsatser som anses nödvändiga enligt andra kapitel i fördraget;
- ... stimulera företag, inklusive små och medelstora företag, forskningscentra och universitet i deras insatser för forskning och teknisk utveckling av hög kvalitet; ...
- ... genomföra program för forskning, teknisk utveckling och demonstration, varvid samarbete med och mellan företag, forskningscentra och universitet skall gynnas;
- ... främja samarbete på gemenskapsnivå med tredje land och internationella organisationer inom området för forskning, teknisk utveckling och demonstration.

- Gemenskapen och medlemsstaterna skall samordna sin verksamhet inom forskning och teknisk utveckling för att säkerställa det inbördes sammanhanget mellan medlemsstaternas politik och gemenskapens politik.
- Kommissionen skall ha till uppgift att främja och underlätta kärnforskningen i medlemsstaterna samt att komplettera denna genom att genomföra gemenskapens forsknings- och utbildningsprogram.

2.2.2. De kompletteras således av till exempel artikel 157 i avdelning XVI ("Industri"), artikel 152.1 i avdelning XIII ("Folkhälsa"), artikel 174 i avdelning XIX ("Miljö") och avdelning XVII ("Sammanhållning") i EG-fördraget. Ytterligare riktlinjer är den europeiska stadgan för småföretag, som Europeiska rådet antog i Feira, behovet av en trygg energiförsörjning i enlighet med kommissionens grönbok⁽¹⁾ och kravet på säkra livsmedel och produkter.

2.3. I januari 2000 offentliggjorde kommissionen sitt meddelande "Ett europeiskt område för forskningsverksamhet" som redogjorde för strategin för att uppnå detta mål.

2.3.1. För att motivera sin synpunkt att det krävs en betydande stärkning av forskning, teknisk utveckling och demonstration i EU pekade kommissionen på flera ytterst oroande fakta, däribland följande:

- De genomsnittliga forskningsanslagen i EU utgör i dag endast 1,9 % av EU:s BNP, jämfört med 2,8 % i USA och 2,8 % i Japan. Denna klyfta verkar dessutom öka.
- Forskare utgör endast 2,5 av tusen anställda inom industrin, jämfört med 6,7 i USA och 6 i Japan.

2.3.2. Som svar på meddelandet utarbetade kommittén ett grundligt yttrande⁽²⁾ och gav uttryck för samma farhågor som kommissionen. Det centrala budskapet i yttrandet — som också är relevant för föreliggande yttrande — kan sammanfattas på följande sätt:

- Kommittén pekar på den avgörande betydelse som FoTUD har för välbefinnande och sociala framsteg och för Europas konkurrenskraft och framtid.
- Kommittén vädjar till rådet, parlamentet, medlemsstaternas regeringar och näringslivet att förstärka stödet till forskning och utveckling, att intensifiera och stärka den vetenskapliga och tekniska utbildningen i skolorna och vid universiteten samt att göra forskning och utveckling tillräckligt attraktivt och lönande som yrkesalternativ för att de mest begåvade skall lockas till detta område.

⁽¹⁾ KOM(2000) 769.

⁽²⁾ EGT C 204, 18.7.2001, s. 70.

- De föreslagna stödåtgärderna/instrumenten kan vara viktiga verktyg för att uppnå detta mål.
- För att skapa ett gynnsamt klimat för initiativ, kreativitet och innovation är det emellertid viktigt att inledningsvis använda dessa verktyg under en välavgränsad försöksperiod.
- Samtidigt måste förfarandena för ansökningar, bedömning och rapportering m.m. förenklas och harmoniseras så att kostnaderna för de sökande blir så låga som möjligt.
- Ett flertal hinder måste övervinnas för att förbättra och förstärka den samverkan mellan grundforskning och produkt- och processororienterad utveckling som är en förutsättning för all innovation.
- Effektiva incitament måste skapas för att vetenskapsmän och ingenjörer lättare skall kunna röra sig mellan industri (inklusive små och medelstora företag), universitet och andra forskningsenheter.

2.4. Det åtaganden som gjorts av stats- och regeringscheferna vid Europeiska rådets möten, särskilt sedan mötet i Lissabon, och rådet för forskningsfrågor (resolutionerna från juni och november 2000) samt av Europaparlamentet (resolutionerna om ett europeiskt område för forskningsverksamhet) stärker gemenskapens politiska underlag.

2.4.1. Rådets och Europaparlamentets målsättningar på detta område är sammanfattningsvis att utveckla ett europeiskt område för forskning och innovation i avsikt att skapa nya arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt, att effektivt samordna program som drivs av kommissionen, medlemsstaterna och näringslivet, samt att förbättra framtida FoTUD-projekt samtidigt som man tar vara på det nuvarande programmets resultat.

2.4.2. Den 21 september 2000 antog ESK ett yttrande om "Uppföljning, utvärdering och optimering av FoTU-insatsernas ekonomiska och sociala verkan: Från femte till sjätte ramprogrammet" ⁽¹⁾ där kommittén

- betonade att det behövs en gemenskapsstrategi som grundar sig på en kärna av gemensamma prioriteringar och som riktar in sig på ett kraftigt minskat antal nyckelåtgärder genom att man offensivt tar sig an alla tekniska utmaningar och mobiliserar all kompetens i Europa,

- ansåg att kommissionen bör ha till uppgift att "samordna och säkerställa ett effektivt och billigt funktionssätt för det strategiska informationssystemet, svara för kvalitets-, expertis- och öppenhetskontrollen ...".

2.4.3. I mars 2001 bekräftade Europeiska rådet i Stockholm det strategiska mål för nästa årtionde som fastställdes i Lissabon: "Att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt, med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning." Denna strategi "innebär att man skall främja ny teknik genom att stärka gemenskapens forsknings- och utvecklingspolitik och särskilt satsa på ny teknik, framför allt bioteknik". I juni 2001 betonade Europeiska rådet i Göteborg särskilt FoTUD:s betydelse för energi och transporter.

2.5. I oktober 2000 offentliggjorde kommissionen ett ytterligare meddelande ⁽²⁾ som mer i detalj beskrev de "instrument" som skulle utvecklas i detta syfte.

2.6. Det föreliggande kommissionsförslaget bygger på ovan nämnda meddelanden och innehåller huvudsakligen a) förslag till de åtgärder och instrument som krävs för att genomföra och utforma ett europeiskt område för forskningsverksamhet och förvalta FoTUD-programmet, b) förslag till programmets tematiska projekt och budget samt c) förslag till Europeiska atomenergigemenskapens program.

3. Kommissionens förslag

3.1. Kommissionens meddelande omfattar två olika delar:

- För det första programmets och stödåtgärdernas/instrumentens utformning.
- För det andra de viktigaste teman eller åtgärder som skall stödjas.

3.2. Kommissionen anger i förslaget följande strukturella huvudmål:

- Att integrera gemenskapens forskningsverksamhet.
- Att strukturera det europeiska området för forskningsverksamhet.

⁽¹⁾ EGT C 367, 20.12.2000, s. 61.

⁽²⁾ KOM(2000) 612 slutlig "Genomförandet av 'ett europeiskt område för forskningsverksamhet': riktlinjer för unionens åtgärder inom forskning (2002–2006)".

- Att förstärka grunden för det europeiska området för forskningsverksamhet.

Det nämns ingenting om samråds- och förvaltningsorgan, som till exempel i femte ramprogrammet.

3.3. Kommissionen föreslår följande huvudinstrument för att integrera gemenskapens forskningsverksamhet:

- Nätverk mellan spetsforskningscentra.
- Integrerade projekt.
- EU:s delaktighet i program som omfattar flera medlemsstater (öppna de nationella programmen för deltagare utifrån).

Det införs dessutom fler instrument för kollektiv forskning och forskningssamverkan inom små och medelstora företag, innovation, stipendier för ökad rörlighet, stöd till forskningsinfrastruktur, projekt som rör vetenskap och styrelseformer samt till politisk samordning och samstämmighet.

3.4. Det nya ramprogrammet skall enligt kommissionen utgå från följande huvudmålsättningar:

- Fokusering på några utvalda prioriterade forskningsområden.
- Definition av de olika åtgärderna i syfte att ge dem en mer strukturerad roll inom ramen för forskningsverksamheten i gemenskapen genom att bygga ut kopplingen mellan nationella och regionala initiativ.
- Förenkling av genomförandevillkoren genom de nya stödförfarandena och de decentraliserade förvaltningsmetoder som planeras.

3.5. I enlighet med det gemensamma forskningscentrets (GFC) uppdrag att ge en vetenskaplig och teknisk grund för EU:s politik skall det — i kombination med sina specifika program som rådet angav i resolutionen av den 16 november 2000⁽¹⁾ — ”koncentrera sin verksamhet på prioriterade teman för fastställande och genomförande av politiken inom olika sektorer” med ”en stark europeisk dimension” och ”bedriva sin verksamhet i nära samarbete och via nätverk med vetenskapliga kretsar, nationella forskningsorganisationer och företag i Europa”.

⁽¹⁾ EGT C 374, 28.12.2000, s. 1: Rådets resolution av den 16 november 2000 om genomförandet av ett europeiskt område för forskningsverksamhet: riktlinjer för unionens åtgärder inom forskning (2002–2006).

3.6. Det huvudkriterium som kommissionen föreslår för att välja ut prioriteringar och teman för EU-stöd är principen om ”europeiskt mervärde”, som skall avgöras i en förhandsutvärdering och en slutbedömning av projekten. Kostnaderna och omfånget för forskning som ger ett europeiskt mervärde överskrider enskilda länders möjligheter (kritisk massa), och det är därför viktigt att samarbeta ekonomiskt och koppla samman de komplementära kunskaper som finns i de olika länderna.

3.7. I den föreslagna budgeten uppgår det högsta totalbeloppet för både gemenskapens och atomenergigemenskapens sjätte ramprogram till 17 500 miljoner euro,

varav 16 270 miljoner euro anslås till gemenskapens sjätte ramprogram (13 700 i det femte ramprogrammet). Fördelning:

- 12 855 för genomförande av programmen för forskning, utveckling och demonstration (10 843 i EG:s RP5)
- 600 för att främja samarbete med tredje land och internationella organisationer i frågor som rör FoTU (475 i EG:s RP5)
- 300 för spridning och prövning av resultaten av FoTU-projekt (363 i EG:s RP5)
- 1 800 för att förbättra den mänskliga forskningspotentialen och den socioekonomiska kunskapsbasen (1 280 i EG:s RP5)
- 715 för Gemensamma forskningscentrets EG-verksamhet (739 i EG:s RP5)

1 230 miljoner euro för atomenergigemenskapens RP6 (1 260 i det femte ramprogrammet). Fördelning:

- 200 för kärnfission (191 i Euratom RP5)
- 700 för kärnfusion (788 i Euratom RP5)
- 330 för Gemensamma forskningscentrets Euratom-verksamhet (281 i Euratom RP5)

4. Allmänna kommentarer

4.1. Kommittén välkomnar kommissionens förslag till Europeiska gemenskapens och Euratoms fleråriga ramprogram för forskning, teknisk utveckling och demonstration, i allmänhet kallat sjätte ramprogrammet.

4.1.1. Beträffande den föreslagna budgeten är dock kommittén mycket oroad över att den totala planerade volymen inte kommer att räcka för att vända de trender som tas upp i punkt 2.3.1 och för att uppfylla rådets strategiska målsättningar som citeras i punkt 2.4.3.

4.1.1.1. Kommittén rekommenderar därför att budgeten för det sjätte ramprogrammet ökas med 50 % och uppmanar medlemsstaterna och industrin att handla på motsvarande sätt.

4.1.1.2. Med beaktande av de nuvarande ekonomiska begränsningarna avspeglas dock inte denna ökning ännu i de föreslagna ändringarna av sjätte ramprogrammets övergripande budget och anslagsfördelning som beskrivs i punkterna 12 och 13. I stället rekommenderar man bara mindre och specifika omfördelningar av sjätte ramprogrammets budget. Skälen till detta och en mer detaljerad redogörelse ges senare i texten.

4.1.2. De föreslagna åtgärderna/instrumenten utgör en ny ambitiös strategi för det sjätte ramprogrammet och ingår i insatserna för att skapa det europeiska område för forskningsverksamhet som kommittén redan har kunnat ge sitt stöd.

4.2. Kommittén anser att en sådan strategi i princip förtjänar ett helhjärtat stöd. Det är mycket viktigt att fördragsbestämmelserna blir effektiva med avseende på den praktiska integrationen av nationella och europeiska forsknings- och innovationsinsatser.

4.3. Å andra sidan är kommittén oroad över hur man skall garantera kontinuiteten i befintliga forskningsrelaterade åtgärder och program. I detta sammanhang vill kommittén uppmärksamma riskerna med att införa nya och ännu obeprövade koncept och åtgärder/instrument, särskilt om det sker abrupt. Därför rekommenderar kommittén starkt att man skall skaffa sig erfarenhet av de nya strukturerna och instrumenten, och att man under sjätte ramprogrammet bör använda nya och gamla instrument parallellt och därmed få en tillräckligt lång försöksperiod.

4.4. Därför rekommenderar kommittén också att de föreslagna nya instrumenten tillsammans med dem man för närvarande använder ingår i en verktygslåda som möjliggör flexibla val och — baserat på framtida erfarenheter — kan utvecklas ytterligare utifrån de enskilda tematiska programdelarnas specifika krav och fördelar.

4.5. Kommittén ser positivt på att det pågår diskussioner om de olika instrumenten och deras särskilda egenskaper och problem.

4.6. Kommittén anser att ett kriterium för att införa och tillämpa åtgärder och instrument bör vara att man kan garantera en sammanhängande, öppen och användarvänlig strategi.

4.7. Kommittén är också oroad över problemet med att säkerställa att kandidatländerna får en rättvis chans att på jämlik fot delta i det europeiska området för forskningsverksamhet och de tillhörande FoTUD-programmen.

4.8. Konvergensen mot en inre marknad och en gemensam valuta inom EU måste åtföljas av konvergens av forsknings- och innovationspolitiken mot en effektiv, gemensam EU-insats. Det bör inte finnas 15 + 1 parallella, fragmenterade system för FoTUD utan någon harmonisering, integration och inrättande av kompletterande system.

4.9. Kommittén yrkar dock på att man skall bevara mångfalden som en fördel i den globala konkurrensen och som grogrund för nya idéer.

4.10. Målet bör vara att utnyttja tidigare erfarenheter fullt ut och garantera tillräcklig kontinuitet, samtidigt som man undviker radikala förändringar som är skadliga för forskningsinsatserna i den akademiska världen och inom industrin. Detta innebär att man skall undersöka framtida politiska lösningar som är förenliga med det ovanstående och med principerna om subsidiaritet och sammanhållning.

4.11. Kommittén stöder också andra målsättningar som fastställs i fördraget, bland annat följande:

— Fullständig integration mellan gemenskapens FoTUD-politik och den övriga gemenskapspolitiken, samarbete med tredje land och internationella organisationer samt främjande av utbildning och rörlighet för forskare.

— Förenklade beslut: Den nya beslutsprocessen enligt Amsterdamfördraget kommer att ge kommissionen en mer framträdande roll när det gäller att utforma ramprogrammet (på grund av rådets omröstningsförfarande med kvalificerad majoritet och ett rådfrågningsförfarande för särskilda program).

4.12. Dessutom rekommenderar kommittén att man fokuserar på spjutspetsforskning och långsiktig forskning inom företag och att man främjar de europeiska regionernas vetenskapliga, tekniska och industriella profil, särskilt med hjälp av små och medelstora företag. Detta skulle främja ett attraktivt område där forskare kan röra sig fritt mellan medlemsstater, öka rörligheten mellan forskning och företag, attrahera forskare till Europa och dra igång en djupgående dialog om vetenskap och samhälle⁽¹⁾.

(1) ESK:s yttrande om kommissionens arbetsdokument SEK(2000) 1973, "Vetenskap, samhälle och medborgare i Europa", EGT C 221, 7.8.2001, s. 151.

5. Kommitténs synpunkter på det nya ramprogrammets principer och målsättningar

5.1. Kommittén noterar att EU:s politik för hållbar utveckling, fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av sammanhållning, som bekräftades vid Europeiska rådet i Lissabon och i Stockholm, även inkluderar vissa aspekter som indikerar att EU skiljer sig från sina främsta medspelare på världsarenan och som har konsekvenser för gemenskapens FoTUD-politik (exempelvis Kyotoprotokollet).

5.1.1. Kommittén understryker behovet av att inkludera hållbar utveckling i de långsiktiga målen.

5.2. Kommittén framhåller att ett viktigt mål för det nya sjätte ramprogrammet är att göra FoTUD-insatserna "europeiska" på alla nivåer och att förhindra alla åternationaliseringsförsök och planer på att begränsa gemenskapens politik för forskning och innovation.

5.3. I detta syfte betonar kommittén att man behöver uppnå rätt balans mellan konkurrenskraft och politiskt stöd, koncentration och spännvidd, fokus och flexibilitet, kortsiktiga och långsiktiga mål, grundforskning och tillämpad forskning, etablerade och nya frågor, uppifrån-och-ned-strategin och nedifrån-och-upp-strategin, förenkling och komplexitet, decentralisering och europeisering, förändring och kontinuitet.

5.4. Kommittén vill särskilt uppmärksamma två grundläggande aspekter och ett tillhörande problem:

- Mångfalden av FoTUD-relaterade mål och instrument inom medlemsstaterna bör inte begränsas.
- De föreslagna nya instrumenten och metoderna behöver en försöks- och övergångsperiod för man skall kunna anpassa instrumenten till programmålen.

5.5. Kommittén framhåller följande grundläggande aspekter:

- Integration av insatserna på nationell nivå, gemenskapsnivå och europeisk nivå.
- En balanserad metod för samordningen av politiken för FoTUD och innovation, baserad på principerna uppifrån-och-ned och nedifrån-och-upp.
- Genomförande av avdelning XVIII och andra relevanta avdelningar i fördraget.

- Kontinuitet med avseende på fjärde och femte ramprogrammen, för att garantera en smidig övergång.
- Respekt för principerna om öppenhet, lika möjligheter och likabehandling.
- Fokus på mer långsiktiga tematiska prioriteringar och på riktad rörlighet.
- Betoning på små och medelstora företag/tekniköverföring/regioner.
- Synlighet och samstämmighet beträffande internationellt samarbete.
- Inrättande av nätverk mellan stora/medelstora infrastrukturer inom hela gemenskapen.
- Effektiviserade och förenklade förfaranden samtidigt som alla former av åternationalisering undviks.
- Förenklade lågkostnadsförfaranden för små/medelstora projekt/nätverk i stället för slutna metoder.
- Integration av både små/medelstora nykomlingar och vetenskapligt och teknologiskt mindre utvecklade regioner, samt relevans i skräddarsydda projekt.
- Sammanhållning i ett utvidgat EU.

5.6. Kommittén föreslår att man kompletterar de huvudmålsättningar för sjätte ramprogrammet som kommissionen föreslagit, dvs. fokusering, strukturerad roll och förenkling, med följande mål:

- Synliggörande av EU:s insatser.
- Samordning och strategiskt system för kontroll av kvalitet och expertis.
- Problemorienterade långsiktiga mål och problemlösningssinriktade kortsiktiga åtgärder både för den akademiska världen och näringslivet.
- Bibehållande av grundforskning som källa till nya idéer och resulterande teknik, och tillämpad forskning och innovation för att främja en helt interaktiv process.
- Effektiv och ansvarsfull ekonomisk förvaltning.

6. Det nya ramprogrammets struktur

6.1. Kommittén noterar de pågående diskussionerna och stöder kommissionens föreslagna omstrukturering av sjätte ramprogrammet kring följande tre huvudlinjer:

1. Mål 1: att integrera gemenskapens forskningsverksamhet.

2. Mål 2: att strukturera det europeiska området för forskningsverksamhet.
3. Mål 3: att förstärka grunden till det europeiska området för forskningsverksamhet.

Kommittén anser dock att nedanstående ändringar bör göras.

6.1.1. Det första målet bör gälla långfristiga tematiska prioriteringar och kunna inkludera andra långsiktigt prioriterade områden, men följande fyra områden bör flyttas till andra mål:

- Medborgare och styrelseformer: fortlöpande åtgärd.
- Att förutse EU:s behov: i huvudsak kontinuerlig forskning för strukturella åtgärder på kort/medellång sikt.
- Gemensamma forskningscentrets verksamhet: i huvudsak stöd till annan EU-politik och främjande av utvärdering och samordning.
- Åtgärder för nya problem som uppstår: en reservfond avsedd för temaövergripande och tvärvetenskapliga områden för att förstärka nuvarande och framtida initiativ inom det europeiska området för forskningsverksamhet.

6.1.2. Det andra målet bör omfatta projekt och åtgärder på kort/medellång sikt samt inrättande av nätverk. Enligt kommittén bör detta mål inkludera

- samspelet forskning/innovation,
- ökad rörlighet för mänskliga resurser,
- kontinuerlig forskning för små och medelstora företag/nätverksbyggande/rådgivning till nyföretagare och andra tjänster,
- nya regionala FoTU-initiativ.

6.1.2.1. Temat "Vetenskap och styrelseformer" bör kopplas till "Medborgare och styrelseformer" och flyttas till det tredje målet tillsammans med "Stor och medelstor forskningsinfrastruktur".

6.1.3. Det tredje målet bör omfatta fortlöpande åtgärder som bildar en gemensam strategi för nuvarande och framtida åtgärder både internt och internationellt:

- Samordning av FoTUD-insatser.
- Stor och medelstor forskningsinfrastruktur.

— Att förutse EU:s nya behov.

— Verksamhet vid gemensamma forskningscentret för att stödja politiken för vetenskap och teknologi och underlätta utvärdering.

— Inrättande av nätverk för decentraliserad strategisk information.

— Vetenskap, medborgare och samhälle, inklusive socioekonomisk forskning.

— Internationellt samarbete.

6.2. Enligt kommittén måste alla dessa åtgärder organiseras i enlighet med avdelning XVIII, artiklarna 164 och 165 i fördraget, och indelas i följande specifika åtgärdsgrupper:

- Mål 1 omfattar en enskild specifik åtgärdsgrupp, där var och en av de långsiktiga tematiska prioriteringarna har egna underprogram.
- Mål 2 omfattar två specifika åtgärdsgrupper: en täcker "Mänskliga resurser och rörlighet" och den andra utgörs av "Samspelet forskning/innovation", "Kontinuerlig forskning för små och medelstora företag/nätverksbyggande/rådgivning till nyföretagare och andra tjänster" samt "Nya regionala FoTU-initiativ".

— Mål 3 omfattar två specifika åtgärder: en täcker "internationellt samarbete" och den andra alla övriga fortlöpande åtgärder som "samordning av FoTUD-insatser", "stor och medelstor forskningsinfrastruktur", "förutse EU:s nya behov" och "vetenskapen, medborgarna och samhället".

Gemensamma forskningscentrets verksamhet täcks av en specifik åtgärdsgrupp och av Euratom.

6.3. För att uppfylla kraven beträffande ovannämnda mål rekommenderar kommittén att man inrättar tillräckligt många organ som företräder berörda parter och som har en effektiv och relevant aktionsradie. En särskild målsättning är att garantera en hållbar harmonisering av de olika nationella programmen och EU-programmet. Kommittén är likaså positiv till att det parallellt med dessa organ finns ett nätverk med vetenskapliga/tekniska rådgivande grupper, tillsammans med motsvarande nationella rådgivande grupper, för övervakning, utvärdering och planering av de europeiska och nationella insatserna. Denna verksamhet skall dock bedrivas utan att man försenar bedömningen, urvalet och finansieringen eller begränsar mångfalden av målsättningar och instrument inom medlemsstaterna.

6.3.1. Kommittén föreslår att man inrättar utbildningsplattformar för både politiska och administrativa myndigheter och beslutsfattare och för vetenskaplig/teknisk/industriell kompetens. Sådana plattformar bör baseras på insyn och feedback och garantera en dynamisk urvalsprocess för företrädare och rådgivare på hög nivå.

7. Den första specifika åtgärdsgruppen — prioriterade mål på lång och medellång sikt (tematiska åtgärder)

7.1. Enligt kommittén måste sjätte ramprogrammet bevara de tematiska prioriteringarnas sammanhang, enhetlighet och balans. Detta innebär att den första åtgärdsgruppen måste inriktas på ett fåtal vetenskapliga och teknologiska mål, hämtade från problemorienterade långsiktiga mål som produkt- och livsmedelssäkerhet och tillhörande produktionsprocesser.

7.1.1. Samtidigt som kommittén stöder de föreslagna kriterierna för "uropeiskt mervärde", anser ESK att dessa måste kompletteras med ekonomiska och sociala aspekter, synlighet, spetskompetens, geopolitisk sammanhållning och innovationspotential. Utan att förringa betydelsen av sina egna rekommendationer längre fram i texten (särskilt i tabellen i punkt 13) önskar kommittén närmare information om de argument och kriterier som kommissionen hittills har tillämpat för att optimera den relativa fördelningen av den budget som är avsedd för de olika specifika tematiska forskningsområdena, särskilt med beaktande av det allmänna målet europeisk konkurrenskraft, välstånd och välfärd.

7.2. Kommittén noterar kommissionens aktuella förslag till ett särskilt program⁽¹⁾ som mer detaljerat behandlar sjätte ramprogrammets och Euratom-programmets tematiska åtgärder och sparar den djupgående utvärderingen av de tematiska åtgärderna till det framtida yttrandet om detta förslag från kommissionen. Därför innehåller följande avsnitt i fråga om de tematiska åtgärderna bara en kortfattad sammanfattning eller översikt, utan någon motivering av urvalet.

7.3. Kommittén vill dock redan nu föreslå en något annorlunda strukturering av de tematiska åtgärder som faller under den första specifika åtgärdsgruppen. Detta förslag baseras på en vilja att

- gruppera närbesläktade mål, och
- betona energi- och transportproblemen.

7.3.1. Med tanke på vilken grundläggande och unik roll energin spelar för våra livsvillkor och vår ekonomi anser kommittén att sjätte ramprogrammet och Euratomprogrammet är särskilt betydelsefulla, bland annat mot bakgrund av de allvarliga varningar som gavs i grönboken⁽²⁾ och det yttrande som kommittén nyligen avgav om denna⁽³⁾. Av grönboken framgår följande:

- EU blir alltmer beroende av externa energikällor. Detta faktum kommer inte att ändras av utvidgningen. Enligt aktuella prognoser kommer beroendegraden att nå 70 % år 2030.
- I nuläget är EU oförmögen att ta itu med frågan om klimatförändringar eller fullfölja sina åtaganden, särskilt åtagandena i Kyotoprotokollet.
- Jämfört med värdena för 1990 skulle de energirelaterade koldioxidutsläppen inom Europa-30 kunna öka med 30 % fram till år 2030.

7.3.1.1. I sitt aktuella yttrande om grönboken hävdade kommittén att den viktigaste åtgärden för att minska riskerna som är förknippade med energiförsörjningen och andra risker är att garantera en så mångsidig och balanserad användning som möjligt av olika energislag och energiformer. ESK menade också att FoTUD och sjätte ramprogrammet spelar en avgörande roll här och rekommenderar att även de medel som står till förfogande på basis av EKSG-fördraget utnyttjas.

7.3.1.2. I fråga om transporter är det väsentligt att man ökar driftskompatibiliteten mellan olika transportslag och förbättrar det allvarliga problemet med trafikstockningar. Kommittén understryker att man måste utveckla transportteknik som är ren, effektiv och tidsbesparande.

7.3.2. Följaktligen föreslår kommittén att man inför en särskild rubrik för energi och transporter, där FoTUD för energi och forskning får ökad synlighet och betydelse (och ekonomiska resurser i form av 1 500 miljoner euro, vilket framgår av punkt 13). Detta bör i synnerhet gälla förnybara energisystem, inklusive lagring och distribution, och energibesparing/energiushållning. Dessutom bör Euratomprogrammet (se punkt 12) förstärkas med tanke på situationens allvar.

7.3.2.1. Kommittén anser att målet att uppnå en framtida hållbar energiförsörjning kräver ökat stöd till forskning, utveckling och spridning av teknik beträffande

- rena och förnybara energikällor,

⁽¹⁾ KOM(2001) 279 slutlig.

⁽²⁾ KOM(2000) 769 slutlig.

⁽³⁾ EGT C 221, 7.8.2001, s. 45.

- säkrare kärnkraft, inklusive produktion, transport och lagring av kärnavfall (se punkt 12).

7.3.3. Med beaktande av att Europeiska rådet i Stockholm bekräftade att Europa väljer en hållbar utveckling rekommenderar kommittén följaktligen (för den första specifika åtgärdsgruppen) följande modifierade och kompletterade lista över tematiska åtgärder och nyckelord.

- *Genforskning och bioteknik för förbättrad hälsa*, inklusive genforskningsrelaterad säkerhet, biomedicin, neurovetenskap, epidemiologi och folkhälsa, hjärt-kärlsjukdomar, cancer, miljörelaterade sjukdomar, immunitet och infektioner (kvoter för människors rörlighet, små och medelstora företag och internationellt samarbete).
- *Informationssamhällets teknik*, inklusive digital säkerhet, multimedia i utbildningen och utbildningsinnehåll, konvergens av nya system för kommunikation via mobiltelefon/Internet/satellit, elektronisk och mobil handel, integrerad företagsförvaltning, industriell informationsteknik, arbetsliv, digital förvaltning, "helhet av värderingar", elektromagnetik, supraleddare, nya sensorer och processorer/lagringssystem, elektrokeramik, kvantdatorer (planerade kvoter för människors rörlighet, små och medelstora företag och internationellt samarbete).
- *Nanoteknik/processer/produkter/nya intelligenta material*, inklusive produktsäkerhet, processsäkerhet och materialsäkerhet, hybridteknik, MISO-system, mikroaktuatorer, biosensorer, intelligenta produktionsprocesser, mångfunktionella intelligenta nanosystem (planerade kvoter för människors rörlighet, små och medelstora företag och internationellt samarbete).
- *Energi och transporter*, inklusive trygg och tillförlitlig energiförsörjning, transportsäkerhet, rena fossila bränslen, mikroturbiner/bränsleceller, kombinerad teknik, förnybara energikällor, lagring och distribution av förnybar energi, väteteknologi, bränsleceller, högkvalitativ restid, kombinerade transporter, intermodalitet, intelligenta logistiksystem, rena transporter, harmonisering av normer (planerade kvoter för människors rörlighet, små och medelstora företag och internationellt samarbete).
- *Flyg- och rymdteknik*, inklusive flyg- och rymdsäkerhet, bullerminskning, minskning av utsläpp av växthusgaser, integrerad luftfartsteknik, GMES (global miljö- och säkerhetsövervakning), Galileo, intersektoriell kopplad teknik (planerade kvoter för människors rörlighet, små och medelstora företag och internationellt samarbete).
- *Global miljö, jordbruk och naturresurser*, inklusive livsmedelssäkerhet, miljösäkerhet, vatten- och jordsäkerhet, globala klimatförändringar, ökenspridning, översvämningar,

naturkatastrofer, miljö- och kulturarv, miljövänligt jord- och skogsbruk, livsmedels- och fiskkvalitet, oceanografi och marin teknik (planerade kvoter för människors rörlighet, små och medelstora företag och internationellt samarbete).

7.4. Tillträdessystem – åtgärder/instrument — under det nya ramprogrammet

7.4.1. Generellt anser kommittén att diskussionerna om sjätte ramprogrammet i huvudsak bör koncentreras till behoven av framtida forskning på de olika vetenskapliga och tekniska områdena, medan åtgärderna/instrumenten och deras slutgiltiga finansieringsvolym bör utvecklas och anpassas till dessa behov på ett flexibelt sätt.

7.4.1.1. Speciellt bör dagens instrument under femte ramprogrammet bibehållas som kompletterande eller alternativa möjligheter som kan väljas med hänsyn till behoven för vissa tematiska mål.

7.4.2. Enligt kommissionens förslag skall RP6 föreskriva tre centrala åtgärder/instrument för att fördela anslagen och organisera FoTUD efter de tematiska prioriteringarna:

- Nätverken mellan spetsforskningscentra.
- Integrerade projekt.
- Verksamhet som bygger på artikel 169.

7.4.2.1. Kommittén anser sig inte ännu kunna göra en slutgiltig bedömning av de nya åtgärderna på basis av de uppgifter som ges i kommissionens förslag. Vi rekommenderar en mer detaljerad definition av de föreslagna åtgärderna/instrumenten. ESK vill ändå framföra vissa allmänna och grundläggande synpunkter i anslutning till detta.

7.4.2.2. Nya åtgärder får inte totalt sett medföra ökad byråkrati. De sökandes administrativa extrabelastning bör vara så låg som möjligt. Kommittén är medveten om att programmen kommer att utvärderas regelbundet och att man skall vidta åtgärder för att uppmuntra småföretag eller andra mindre forskningsinrättningar från samtliga EU-regioner att delta, men den positiva aspekten att nätverken och projekten blir självständigare får inte ätas upp av ökad administrativ belastning.

7.4.2.2.1. Det är glädjande att kommissionen vill ge alla kvalificerade organisationer eller grupper tillträde till RP6.

7.4.2.3. Under den inledande, sonderande fas som är karakteristisk när en sådan ny uppläggning införs måste man hitta en balans mellan å ena sidan tillräcklig frihet och flexibilitet och å andra sidan enkla men tydliga regler. Det kommer att vara viktigt att ge möjligheter till kontinuerlig feedback mellan kommissionen och berörda forskningsaktörer.

7.4.2.4. ESK vill understryka att de nya instrumenten för tematiska prioriteringar bör leda till ökat deltagande av företag, forskningscentra och universitet, och särskilt av nya enheter i kandidatländerna. Instrumenten bör ges en uppläggning och en storlek som gör att EU-insatserna koncentreras till de tematiska prioriteringarna, samtidigt som nytillkommande aktörer och nya småföretag kan ingå i eller ta initiativ till nya förslag, även som huvuduppdragstagare med en ledande roll.

7.4.2.5. Hänsyn skall tas till principerna om öppenhet och lika tillträdesmöjligheter när de nya instrumenten organiseras. Det gäller att undvika slutna nätverk och oklara underordnade uppdrag som inte fördelas neutralt, samt att finansieringsresurserna slukas av några få, stora integrerade projekt och spjutspetsnätverk. Detta hindrar nya idéer och nya alternativ.

7.4.3. Nätverken mellan spetsforskningscentra

7.4.3.1. Kommittén stöder i princip modellen med "nätverk av spetsforskningscentra", men det gäller att väga in en rad känsliga aspekter när man inrättar sådana nätverk och att ta hänsyn till återverkningarna.

7.4.3.2. Själva synsättet med "spetsforskningscentra" och nätverk av sådana måste betraktas som ett dynamiskt instrument som skall utvecklas och hanteras med stor känslighet. Alla institutioners ställning kan förändras med tiden, och en spjutspetsposition i forskningssammanhang är något subtilt.

7.4.3.3. Vi upprepar därför vår rekommendation att en kvalitetsorienterad konkurrensprincip bör ligga till grund för urvalet och skapandet av dessa "centres of excellence". Verksamhetsreglerna bör utvecklas så att det som sagts ovan vägs in.

7.4.3.4. För att dessa centra skall kunna samverka på ett effektivt sätt bör det finnas klara bestämmelser om ansvaret för såväl den tekniska samordningen av forskningsprogrammen som budgetmedlen.

7.4.3.5. Med hänsyn till detta och till att man har positiva erfarenheter av att forskningsverksamheten organiserar sig själv när processen är väldefinierad och öppen för insyn, stöder kommittén den kommissionens avsikt att låta spetsforskningsnätverken och de integrerade projekten i stor utsträckning administreras självständigt av deltagarna.

7.4.3.6. Vi rekommenderar att inte bara samordningsaktiviteter utan också forskningsverksamhet tas upp här, som en del av den gemensamma verksamhetsplanen. ESK noterar att programmen kommer att definieras med utgångspunkt i forskningsteman och allmänna målsättningar, inte på basis av fixerade och förhandsbestämda resultat. Förslagen och de senare resultaten måste utvärderas i enlighet med regler som är vedertagna i tekniska och vetenskapliga kretsar. Nyskapande idéer och metoder skall uppmärksammas speciellt. Innan det skapas ett "centre of excellence" bör man emellertid grundligt undersöka om forskningsinsatsen motiverar de därmed förknippade extrakostnaderna, dvs. om centret kan tillföra ett mervärde.

7.4.3.7. Beträffande tillämpad eller produktinriktad forskning bör varje gemensamt verksamhetsprogram inom ett visst nätverk struktureras efter planer som tar upp de olika aspekterna av det virtuella spetsforskningscentrumets uppbyggnad (dvs. utveckling och utnyttjande av elektronisk information för virtuellt och interaktivt arbete, utbyte och rörlighet, gemensamt utnyttjande av infrastruktur osv.). Dessa planer skall innefatta definierade och mätbara etappmål och måste kontrolleras av kommissionen för att nätverkens tillväxt skall kunna bevakas under korrekta former.

7.4.3.8. En dynamisk mekanism för att ta in och utesluta deltagare i nätverket bör inrättas med utgångspunkt i uppnådda resultat inom nätverket. Kommissionen bör ansvara för urval av nya partner. Större spetsforskningscentra bör vägledas och kontrolleras direkt av kommissionen. För medelstora och mindre centra bör det också vara möjligt att små enheter svarar för ledningen. I detta fall kan man tänka sig förenklade väglednings- och utvärderingsförfaranden.

7.4.4. Integrerade projekt

7.4.4.1. På vissa FoTUD-områden kan integrerade projekt vara det lämpligaste lednings- och finansieringsinstrumentet. Detta verkar vara fallet när projektens storlek och struktur kräver en väl samordnad, gemensam uppläggning mellan näringslivet, forskningscentra och den akademiska världen, och när det redan finns väletablerade samarbetsnätverk. Kommittén är övertygad om att erfarenheterna från RP5 måste tas till vara så att det finns fler alternativ med avseende på storlek och karaktär.

7.4.4.2. Urvalskriterierna för integrerade projekt måste emellertid definieras klart. Den finansiella volymen bör inte vara ett sådant kriterium. Kommissionens avsikt är att de som samordnar de integrerade projekten själva skall kunna utlysa ansökningsomgångar och välja ut ytterligare projektpartner. Detta gör att dessa projekt snarare får en prägel av program än av projekt. Gängse kriterier för projekt kommer följaktligen inte att vara ändamålsenliga. Projektsamordnarens uppgift och ställning måste exempelvis definieras på ett sätt som säkerställer dennes neutralitet. Tänkbara intressekonflikter (som skulle kunna uppstå om han eller hon är både arbetande samarbetspart och ansvarig för urval av ytterligare projekt) måste också undvikas eller hållas under kontroll.

7.4.4.3. ESK vill också ta upp och ifrågasätta hur de integrerade projekten administreras. Är det lämpligt att lägga över den administrativa börda som kommissionen hittills svarat för till projektsamordnarna eller programbyråerna? I båda fallen bör administrationskostnaderna för projektsamordningen finansieras till 100 %, inte 50 %, annars är det bara större enheter som kommer att kunna samordna integrerade projekt. Kommissionen skulle avlastas den berörda administrativa bördan, som tidigare var en del av dess uppgift, men den finansieringsvolym som krävs och som uppgår till cirka 7 % av totalbudgeten finns inte upptagen i budgeten för RP6! Kommittén anser att det är en rimlig åtgärd (se punkt 13).

7.4.4.4. Vi är positiva till tanken att anpassa projektplanen under projektets lopp. Det ger möjlighet att ta hänsyn till de senaste resultaten och nya utvecklingsaspekter. Om man utnyttjar externa konsulter kan det emellertid uppstå problem med den immateriella äganderätten.

7.4.4.5. I ovanstående punkter har kommittén fäst uppmärksamheten vid några saker som behöver klargöras, men följande kommentarer kan bidra till att strukturera det förslagna instrumentet "Integrerade projekt" i framtiden:

- De integrerade projektens mål och delmål bör vara tydligt definierade och mätbara, så att det går att utvärdera etappresultaten.
- Ändringar av de målsättningar som ursprungligen deklarerats måste avtalas med kommissionen. Projektplanen bör bygga på att ta itu med problemen och innefatta de socioekonomiska aspekterna.
- Integrerade projekt bör vägledas och kontrolleras direkt av kommissionen.
- För integrerade projekt bör det också vara möjligt att små enheter svarar för ledningen (med undantag för det som sägs under punkt 15).

- Det bör läggas upp mindre projekt inom de tematiska prioriteringarna, på grundval av särskilda ansökningsomgångar, särskilt för småföretag och andra mindre inrättningar.

7.4.5. Verksamhet under artikel 169

7.4.5.1. Enligt EG-fördragets artikel 169 får kommissionen delta i program som genomförs gemensamt av ett antal medlemsstater.

7.4.5.1.1. I artikel 169 föreskrivs följande: "Vid genomförandet av det fleråriga ramprogrammet får gemenskapen med de berörda medlemsstaternas samtycke vidta åtgärder för ett deltagande i sådana program för forskning och utveckling som har inletts av flera medlemsstater, inklusive ett deltagande i de organisationer som har skapats för att genomföra programmen."

7.4.5.2. I princip kan föreskrifterna i denna artikel bli ett kraftfullt instrument för att samordna nationella program och utveckla det europeiska forskningsområdet.

7.4.5.2.1. Därför måste man också se till att kandidatländerna deltar.

7.4.5.3. Rättsreglerna för att tillämpa detta nya instrument behöver emellertid klargöras. Kommittén rekommenderar att kommissionen definierar förfarandena i detalj. Det behöver särskilt göras klart om varje aktivitet måste bli föremål för ett separat medbeslutandeförfarande med Europaparlamentet och rådet. Kommittén har tagit del av kommissionens meddelande om rambestämmelserna för tillämpningen enligt artikel 169.

7.4.5.4. Själva dialogprocessen mellan medlemsstaterna bör också beskrivas mer i detalj, så att det går att ta initiativ. Det är ESK:s uppfattning att definitionen av ämnen och bildandet av konsortier bör börja som en nedifrån-och-upp-process, som därefter kan godkännas eller bekräftas genom de beslut som medlemsstaterna och Europaparlamentet måste fatta.

7.4.5.5. Förutom verksamheten under artikel 169 föreslår kommissionen "öppning av nationella program" som ytterligare ett finansieringsinstrument för den tredje aktivitetsgruppen. Öppning av nationella program kan bli ännu ett användbart instrument för att utveckla det europeiska forskningsområdet, med tillämpning på både den tredje och den första åtgärdsgruppen. Än så länge är det emellertid inte tillräckligt klargjort vad ett sådant instrument skulle kunna innebära i praktiken.

7.4.5.5.1. ESK menar därför att det krävs ytterligare klargöranden med avseende på beslutsprocessen och strukturen för sådana initiativ. Särskilt kommissionens roll i samband med projekturval och programkontroll bör definieras.

7.4.5.5.2. Här måste man också se till att kandidatländerna deltar.

7.4.5.6. Beträffande initiativet med gemensamma nationella program i enlighet med artikel 169 måste detta ingå i ett paket av frivilliga initiativ från intresserade medlemsstaters sida, så att det blir en geopolitisk jämvikt i de initiativ som finansieras via EU:s budget.

7.4.5.7. Det måste utvecklas ett tydligt perspektiv på industriell äganderätt och immaterialrätt i anslutning till dessa initiativ. Vi rekommenderar att man överväger "samlösningsavtal" mellan medlemsstater som deltar i programmet.

7.4.5.8. Parterna i projekten bör också komma överens om exploatering och kommersiellt utnyttjande av resultaten i linje med hela gemenskapens intressen, och med hänsyn tagen till de medlemsstater där projektparterna har sitt juridiska säte.

7.4.6. Åtföljande åtgärder

7.4.6.1. Vid sidan av de åtföljande åtgärder som föreskrivs i kommissionens förslag (konferenser, workshop, informationsspridning, utvärdering och uppföljning) rekommenderar kommittén också följande:

- Genomförbarhetsstudier eller sonderande undersökningar som kan bilda utgångspunkt för nya idéer om möjliga forskningsinriktningar (inom de tematiska områdena). Kommittén föreslår att man inleder kortsiktiga projekt för att utforska olika nya angreppssätt på samma problem, för att stimulera kreativitet, spjutspetsverksamhet och innovationer och utgöra testunderlag för "förhandsklustren".
- Handledning. ESK rekommenderar att kommissionen utbildar och väljer handledare som kan följa arbetet i de kärngrupper som ansvarar för de nya instrumenten.
- Fortbildning. Åtgärder måste vidtas för att utbilda medlemmarna i kärngrupperna så att de kan hantera sina nya uppgifter (dvs. att organisera "förhandskluster", vidga partnerskapen och leda projekten).

8. Andra åtgärdsgruppen om forskning och innovation, utökad forskning för små och medelstora företag och nya regionala initiativ

8.1. I linje med den europeiska stadgan för småföretag, som antagits av Europarådet, är det väsentligt att man klart

och överskådligt redovisar och främjar de integrerade EU-insatserna för samspelet mellan forskning och innovation, utökad forskning för kortsiktig problemlösning och de nya regionala FoTUD-initiativen.

8.1.1. ESK ställer sig bakom Europarådets förklaring att man vill stärka de befintliga program som syftar till att främja teknikspridning till småföretag, liksom dessas kapacitet att hitta, välja och anpassa tekniska lösningar.

8.1.2. Vi understryker att det gäller att vidga och fördjupa småföretagens medverkan i det sjätte ramprogrammet, bortanför dagens nivå på 20–22 %. Minst 15 % av anslagen under denna rubrik i den första åtgärdsgruppen och specifika anslag under åtgärderna i den andra gruppen, som är inriktade på utökad kortsiktig forskning (utan begränsning till de definierade långsiktiga prioriteringarna men baserade på en nedifrån-och-upp-metod), bör finansieras med 700–800 miljoner euro (forskningssamarbete och kollektiv forskning). Dessa kortsiktiga åtgärder bör täcka spjutspetsprojekt inom FoTUD för att öka antalet småföretag som deltar i forskningen.

8.1.3. Kommittén betonar också att det är viktigt att samspelet forskning/innovation på ett påtagligt sätt förbättrar Europas innovationskapacitet genom att bidra till en mer konsekvent politik- och regelram i EU.

8.2. I fråga om undergruppen för samspelet forskning/innovation anser kommittén att dessa åtgärder måste främjas och rationaliseras så att åtgärderna för spridning och exploatering inom RP6 kan samordnas. I linje med rekommendationerna i kommitténs yttrande⁽¹⁾ måste åtgärderna inom de europeiska nätverken bygga upp välfungerande, aktiva gränssnitt mellan forskningen och företagen, mellan företagen och finansieringssidan och mellan forskningen och finansieringen under hela forsknings- och innovationsprocessen, redan från det ögonblick då idén om ett projekt föds.

⁽¹⁾ Yttrandet om FoTUD-utgifter och småföretag (föredragande Henri Malosse).

8.2.1. Åtgärderna bör ha ett klart fokus på de kunder som kan ge högsta möjliga hävstångseffekt och bästa möjliga utnyttjande av den centrala kompetensen. Särskild prioritet måste ges åt nätverkssamarbete mellan parterna med intressen i Europas innovationssystem (dvs. teknikparker, kuvösföretag och FoTUD-”änglar”) och ekonomisk och teknisk informationsinsamling. Denna harmonisering av nationella/regionala program, instrument och åtgärder för innovation och inrättande av nationella Cordis-filialer (som drivs av medlemsstaterna) bör ge en tydlig och överskådlig överblick av — och enkelt tillträde till — samtliga europeiska innovationssystem, särskilt stödtjänster för tekniköverföring, skydd av immaterialrätt, utnyttjandet av det framtida gemenskapspatentsystemet och tillgång till riskkapital och igångsättningsstöd.

8.3. Undergruppen för småföretagens utökade forskning har en nyckelroll för främjandet av kortsiktig forskning i problemlösning, utveckling och överföring av ny teknik till industriella och kommersiella framgångar. Det är detta som är det egentliga syftet med Lissabondagordningens målsättningar, vid sidan av skapandet av ett integrerat forskningsområde och de åtgärder som fastställts i EU:s och Euratoms ramprogram.

8.3.1. I linje med detta vill kommittén betona behovet av att öppna nedifrån-och-upp-åtgärder med särskilda anslag läggs till den kvot som avsatts för småföretagens medverkan i åtgärderna för långsiktiga mål. De bör vara tillgängliga för alla småföretag, den vitala betydelsefulla innovationskällan i Europa, både för hållbar tillväxt och för fler och bättre jobb och sammanhållning.

8.3.2. De båda huvudaktiviteterna inom forskningssamverkan och den nya kollektiva forskningen är användbara verktyg för att stärka EU:s konkurrenskraft och leda till en sund ekonomisk och social utveckling i unionen. Kommittén rekommenderar att dessa åtgärder täcker både de långsiktiga tekniska prioriteringarna och andra områden.

8.3.2.1. Med avseende på forskningssamverkan noterar ESK att projektens omfattning måste kunna varieras och möjliggöra fullständig utveckling av prototyper. Aktiviteterna måste samordnas centralt, men de administrativa förfarandena och utvärderingsmekanismerna skall vara enkla. Kommissionen måste sätta in handledningsresurser för att förbereda och stödja småföretag som skall lägga fram och driva större projekt eller projektkluster.

8.3.2.2. I fråga om det nya området för kollektiv forskning framhåller kommittén att denna nya modell måste vara flexibel, så att näringslivsorganisationer och handelskammare och andra grupperingar som industridistrikt och europeiska

intressegrupperingar som företräder småföretagens intressen skall kunna delta i ett projekt som huvuduppdragstagare. Även i ett sådant fall måste man lägga upp åtgärder för att handleda, utbilda och ”faddra” berörda personer, särskilt för större projekt.

8.4. RP6 måste lägga upp ett nytt flernationellt Region-initiativ för FoTUD som kan

- förstärka den regionala strukturen i Europas FoTUD så att kunskaperna kan spridas snabbt på regional nivå,
- främja en mix av specialisering och kompletterande tillvägagångssätt mellan EU:s regioner,
- förbättra forskning omkring och tillämpning av informationssamhällets användarvänliga teknik,
- skapa spetsforskningsnätverk mellan läroanstalter, även från mindre utvecklade eller perifert belägna regioner,
- ge en fast grund för de regionala beslutsfattarnas kartläggnings-, utvärderings- och prognosmaskineri,
- hjälpa företag, forskningscentra och universitet att svara för genomförbarhetspriser, finansieringsnätverk och spin-off-inrättningar,
- etablera nät mellan företag, forskningscentra och universitet på mellanregional nivå,
- spela en roll i externa mellanregionala FoTUD-insatser med angränsande områden i Medelhavsområdet, på Balkan och i f.d. Sovjetunionen.
- samordna, länka och trimma gemensamma åtgärder med berörda struktur-, Sammanhållnings-, Sapard- och Ispafonder, Phare- och Tacisaktiviteter och EIB/EIF-åtgärder.

8.4.1. Den regionala dimensionen av FoTUD bör också kunna spela en väsentlig roll för att utveckla nya RP6-instrument såsom integrerade projekt, spetsforskningscentra, gemensamma program under artikel 169 och instrumenten för kollektiv forskning. Regioner kan främja, handleda och gruppera det regionala deltagandet i specialiserade sektorsprogram. De kan utveckla mellanregionala spetsforskningsnätverk till virtuella centra över hela EU för att ge prototyper för mätning och testning och kvalitetsarbete, och bilda nätverk av industridistrikt. De skulle också kunna stödja gemensamma regionala program inom forskning, innovation, tekniköverföring och teknisk benchmarking.

8.4.2. Regio-initiativet för FoTU måste speciellt utveckla metoder för kompletterande åtgärder för att främja det europeiska forskningsområdet genom utökad samarbete med övriga gemenskapsinstrument utanför RP6, särskilt med strukturfonderna⁽¹⁾ och EIB/EIF.

8.4.3. Dessa kompletterande åtgärder skulle kunna leda till inrättandet av en "roterande finansieringsfond" som kan fylla ut luckor på grund av skiftande tidsmässig uppläggning och olika förfaranden som tidigare har gjort det omöjligt att utnyttja ramprogrammets instrument och strukturinstrumenten med synergieffekter.

9. Den tredje åtgärdsgruppen — ökad rörlighet för mänskliga resurser

9.1. Den verksamhet som föreslås av kommissionen under denna rubrik är avsedd att stödja utvecklingen av ökad tillgång på kvalificerade mänskliga resurser i alla regioner inom gemenskapen genom att främja den transnationella rörligheten. Den syftar främst till att utbilda forskare, särskilt kvinnliga forskare, utveckla sakkunskap, överföra kunskaper, särskilt mellan olika sektorer, stödja utvecklingen av spetsforskningen och göra Europa mer attraktivt för forskare från tredje land.

9.2. Kommittén stöder följande uttalande från kommissionen: "Främjandet av internationell rörlighet är ett enkelt och i synnerhet effektivt och kraftfullt sätt att stärka den europeiska spetsforskningen i dess helhet samt spridningen av den till EU:s olika regioner. Detta ger möjlighet att förbättra forskarutbildningen avsevärt, stimulerar spridning och utnyttjande av kunskap samt underlättar inrättandet av internationella spetsforskningscentra som är attraktiva överallt i gemenskapen. Insatser på unionsnivå, med tillräcklig genomslagskraft inom detta område, när det gäller mänskliga resurser i allmänhet, får automatiskt avsevärda effekter."

9.3. Enligt kommissionens förslag skall de särskilda åtgärderna för ökad rörlighet vidtas på samtliga vetenskapliga och tekniska områden och omfatta följande:

- Allmänt stöd till universitet, forskningscentra, företag och nätverk för att ta emot forskare från gemenskapen och tredje land.
- Stipendier till enskilda europeiska forskare för internationell rörlighet inom eller utanför gemenskapen samt till forskare med spetskompetens från tredje land som önskar komma till Europa.
- Mekanismer för att återvända till hemlandet eller hemregionen och för att (åter)integreras på arbetsmarknaden, bland annat genom allmänt och individuellt stöd.

⁽¹⁾ Särskilt Interreg III avsnitten A och C, RISI-IRISI-åtgärder, ERUF:s nyskapande åtgärder 2000–2006, Urbs osv.

- Ekonomiskt bidrag till nationella eller regionala stödprogram, som är öppna för forskare från andra europeiska länder, för rörlighet för forskare.
- Stöd till europeiska forskarlag med yttersta spetskompetens, i synnerhet för avancerad eller tvärvetenskaplig forskning.
- Vetenskapliga utmärkelser för spetsforskningsinsatser som utförts av en forskare som erhållit EU-stöd för rörlighet.

9.4. Kommittén anser att dessa mål är mycket viktiga, att de är i linje med kommitténs tidigare rekommendationer och bör ges fullt stöd. Kommittén vill särskilt framhålla målet att även

- stödja forskares och forskarlags rörlighet mellan de nuvarande medlemsstaterna och kandidatländerna,
- främja samarbetet mellan den akademiska världen och näringslivet (i båda riktningarna),
- stödja rörligheten mellan EU och tredje länder med spetskompetens, särskilt inflyttning från dessa länder (t.ex. USA och Japan).

9.5. Kommittén rekommenderar dock även att en tredjedel av den budget för rörlighetsfrämjande åtgärder som kommissionen föreslår (dvs. 600 miljoner euro) skall överföras och kopplas direkt till de tematiska prioriteringarna och stödåtgärderna inom RP6 och Euratom-programmet. Denna överföring är avsedd att ge ytterligare tyngd åt de bestämmelser om rörlighet som redan ingår i dessa program: Omfördelningen återspeglas i den reviderade finansieringsöversikt som kommittén föreslår.

9.6. Kommittén rekommenderar med kraft att åtgärder omedelbar vidtas för att undanröja de återstående förvaltnings-, skatte- och socialförsäkringsrelaterade hindren för vetenskapsmäns, ingenjörers och forskares rörlighet inom EU och för att skapa EU-övergripande karriärvägar för dessa yrkesgrupper.

10. Den fjärde specifika åtgärdsgruppen — internationellt samarbete

10.1. Kommittén skulle vilja framhålla att man inom nästa ramprogram inte får se internationellt samarbete och relationer med tredje länder som ett sporadiskt och valfritt inslag i de enskilda programmen utan att detta bör utgöra en egen specifik åtgärdsgrupp med egen budget på 400 miljoner euro. En liknande kvot med avsatta budgetmedel (2 %) måste ingå i den första åtgärdsgruppen rörande var och en av de tematiska teknologiska och vetenskapliga prioriteringarna.

10.1.1. Kommittén rekommenderar med kraft — särskilt mot bakgrund av den ökande globaliseringen — att det europeiska området för forskningsverksamhet öppnas i syfte att ge stimulans till samarbete med de associerade länderna och med alla andra berörda tredje länder. Detta kräver klara, tydliga och fortlöpande åtgärder och mål inom varje specifik åtgärdsgrupp på basis av unionens ömsesidiga intresse, och dessutom krävs konsekvens i gemenskapens politik och insatser i förhållande till tredje land.

10.2. Enligt ESK måste flera huvudlinjer identifieras och tilldelas öronmärkta resurser.

10.2.1. Det rör sig huvudsakligen om samarbete med följande länder:

- Tredje länder i Medelhavsområdet. Målet för detta samarbete är att inrätta ett "forskningsområde för Europa-Medelhavsländerna" i anslutning till Barcelona-processens eftersträvande av ett frihandelsområde.
- Tredje länder i Latinamerika och Asien, särskilt Mercosurländerna, i anslutning till processen för upprättande av ett frihandelsområde, och länder med vilka samarbetsavtal har slutits.
- Tredje länder i det forna Sovjetunionen, med tanke på den positiva Intas-erfarenheten och Moskvas vetenskaps- och forskningscenter, som erhåller stöd från gemenskapen.
- Tredje länder inom AVS-konventionen, samt Sydafrika, där speciella samarbetskanaler har skapats och där särskilda gemensamma forskningsinsatser behövs för att bekämpa sjukdomar, bland annat aids och tropiska sjukdomar.
- Nyligen industrialiserade tredje länder som representerar ett viktigt område för samarbete inom ramen för globaliseringen.

10.2.2. Å andra sidan rör det sig om samarbete med följande länder:

- Australien, Kanada, Japan och USA.
- Andra högutvecklade länder.

10.3. ESK anser att de ovannämnda gemensamma åtgärderna skall utvecklas på basis av en klar analys av möjligheter och behov, identifierade med avseende på teknisk utveckling och spetskompetens, med prioritering av områden som ligger nära EU och av områden som i framtiden kommer att vara närmare knutna till unionen, samtidigt som man strävar efter att skapa fördelar för båda sidor och lösningar på gemensamma problem.

10.4. Kommittén vill starkt betona fördelarna av att — på basis av ömsesidigt intresse och rörlighet för mänskliga resurser — öppna nätverken med spetsforskningscentra och de "integrerade projekten" för forskare från tredje länder, bland annat Japan och USA, och att upprätta passande partnerskap där detta är relevant. ESK rekommenderar att särskilda insatser görs för att uppmuntra internationellt samarbete mellan små och medelstora företag, och att åtgärder vidtas för att främja samriskbolag på teknikområdet, särskilt i länder i Medelhavsområdet och det forna Sovjetunionen samt i Mercosurländerna.

10.5. Kommittén rekommenderar att denna specifika åtgärdsgrupp kännetecknas av synlighet och lätt tillgång samt att den är i överensstämmelse med gemenskapens politik för yttre förbindelser, bistånd och utvecklingssamarbete samt ekonomisk assistans, och likaså med medlemsstaternas politik på dessa områden.

11. Den femte specifika åtgärdsgruppen — samordning av pågående verksamhet och infrastruktur

11.1. En väsentlig förutsättning för vetenskapliga och tekniska framsteg är att man utvecklar nya och effektiva instrument och infrastrukturer. ESK välkomnar därför och stöder kommissionens förslag att forskningsinfrastruktur skall ingå i sjätte ramprogrammet. Exempel på stor och medelstor forskningsinfrastruktur är databaser och djurmodeller inom livsvetenskaperna, eller storskaliga strålningskällor för att utforska (t.ex. biologisk) materia om det klart kan bidra till att stärka EU:s konkurrenskraft i framtiden.

11.2. Ovannämnda forskningsområden är viktiga för ett framgångsrikt område för forskningsverksamhet och kommittén föreslår därför att sjätte ramprogrammet också skall bidra till kostnader för planering, utveckling, investeringar och drift.

11.3. ESK vill framhålla betydelsen av storskaliga infrastrukturer för regional utveckling. EU måste därför också tillhandahålla regionalstöd.

11.4. Kommittén anser att den nya strategin för forskning och innovation inom det europeiska forskningsområdet kräver ett strategiskt informationsnätverk, kvalitetskontroll och öppenhet med klara och flexibla framtidsperspektiv.

11.4.1. Teknikens föränderliga karaktär och nya mönster för kommunikation och samverkan mellan allt fler aktörer inom forskningen ställer krav på strategisk övervakning, utvärdering och planering.

11.4.2. Konkret bör man

- bygga upp ett nätverk för decentraliserad information om forskning och teknisk innovation på europeisk, nationell och regional nivå med uppgift att följa den tekniska utvecklingen och kartlägga möjligheter på de inhemska och globala marknaderna,
- främja gemensamma projekt för strategisk information mellan olika grupper,
- utveckla kontaktytor mellan å ena sidan vetenskap och teknik och å den andra näringslivet och allmänheten för att bistå politikerna genom en nedifrån-och-upp-strategi.

11.4.3. Kommittén rekommenderar att det förs in en särskild budgetpost på 100 miljoner euro för åtgärden "nätverk för decentraliserad strategisk information" i avsikt att stödja utvecklingen av systematiska åtgärder inom den femte åtgärdsgruppen, däribland samverkan mellan olika FoTUD-organ och med Institutet för tekniska framtidsstudier i Sevilla.

12. Europeiska atomenergigemenskapens fleråriga ramprogram 2002–2006 för verksamhet inom området forskning och utbildning med syfte att främja inrättandet av det europeiska området för forskningsverksamhet

12.1. EU:s åtgärd skall enligt kommissionens förslag täcka följande huvudområden:

- Fissionsteknologi och strålskydd.
- Fusionsenergiforskning.
- Gemensamma forskningscentrets verksamhet.

12.1.1. I enlighet med punkt 7.2 ovan lägger kommittén i följande avsnitt bara fram en kortfattad sammanfattning eller översikt, utan några kommentarer eller någon motivering av urvalet. Den djupgående utvärderingen sparar ESK till sitt kommande yttrande om kommissionens förslag till särskilda program.

12.1.2. Kommittén upprepar också sina synpunkter under punkt 7.3.1: att energifrågan måste få ökad synlighet och betydelse, vilket kräver att man utvecklar alla tänkbara möjligheter och gör ett omfattande åtagande inom Euratomprogrammet. I sitt nyligen avgivna yttrande om grönboken om energi⁽¹⁾ framhöll kommittén följande: "Forskningen kring kärnkraft (inklusive särskilt fusionskraft) måste ges större tyngd som ett

brett internationellt samarbete inom ramprogrammen för EU:s forskningsverksamhet. Denna tyngdpunkt är viktig såväl i utvecklingen av framtida tekniker som vid bibehållandet av en nödvändig kunskapsnivå."

12.1.3. Eftersom större förändringar i tillgången på fossila bränslen kommer att uppstå först längre fram, och eftersom världens energikonsumtion förutspås öka, förväntar sig kommittén att energiproblemet når sin kulmen under århundradets sista hälft.

12.2. Verksamheten på områdena för kärnenergi och strålskydd omfattar följande:

- Behandling och lagring av avfall: långtidslagring i djupa geologiska skikt, nya former och tekniker för att producera mindre avfall och minska riskerna (exempelvis separation eller transmutation).
- Kärnsäkerhet: reaktorer i drift (även i kandidatländerna!), nya generationens reaktorer, övervakning, avveckling, kontroll av klyvbara material och kontroll av spridningen av kärnmaterial.

12.2.1. Kommittén noterar att kärnenergin för närvarande står för 35 % av elproduktionen i Europa, att den inte medför utsläpp av koldioxid eller andra växthusgaser men att den inte är politiskt önskvärd/accepterad i alla medlemsstater på grund av säkerhets- och avfallsfrågorna. Kommittén påminner om de befintliga kärnkraftverken i kandidatländerna och i deras omedelbara närhet. EU — och den europeiska industrin — måste utveckla en politik för dessa och ta fram lämplig teknisk och vetenskaplig expertis och lämpliga tekniska och vetenskapliga lösningar. ESK hänvisar också till de planer som Ryssland och USA nyligen tagit fram på att utveckla avancerade reaktortyper och bygga ett stort antal nya kraftverk.

12.2.2. Kommittén stöder därför det föreslagna FoTUD-programmet för kärnenergi, men anser definitivt att budgeten inte kommer att vara tillräcklig för de föreslagna målen. Därför rekommenderar kommittén att man tilldelar kärnenergi-programmet 350 miljoner euro (se punkt 13).

12.3. Verksamheten på kärnenergiområdet inkluderar följande:

- Att förverkliga "Next Step" (ITER) för att visa att energi-produktion genom fusion är vetenskapligt möjlig.
- Att utnyttja JET (EG:s fusionsforskningsanläggning) och befintliga anläggningar till stöd för "Next Step" samt utveckla tekniker och idéer (exempelvis stellaratorn) som är nödvändiga för att optimera tekniken för ett kommersiellt gångbart fusionskraftverk.

(1) EGT C 221, 7.8.2001, s. 45.

12.3.1. Kommittén påpekar att användningen av fusionskraft är en ny metod och att ett fusionskraftverk — beroende på det FoTUD-stöd som behövs — förväntas bli operationellt i mitten av detta århundrade, med stora fördelar i fråga om säkerhet och minskat kärnavfall, och med praktiskt taget obegränsad bränsleförsörjning.

12.3.2. Kommittén stöder därför de mål för fusionsprogrammet som kommissionen föreslår och som beskrivs i punkt 12.3. Ett sådant ambitiöst och internationellt FoTUD-program kräver emellertid även särskilda åtgärder av och brett stöd från medlemsstaterna, inklusive nödvändiga grundresurser i form av infrastruktur, expertis och personal. Med tanke på detta är kommittén oroad över att den föreslagna budgeten inte står i proportion till de fastställda målen och ESK rekommenderar att man tilldelar denna del av programmet

950 miljoner euro (se punkt 13). En av kommitténs tidigare synpunkter är värd att upprepa, nämligen att principerna för det europeiska området för forskningsverksamhet redan har tillämpats i det europeiska fusionsprogrammets andemening och struktur.

13. Budgetmedel och deras fördelning för EG:s RP6 och Euratom RP6

Som ett resultat av kommitténs överväganden och rekommendationer, men med hänvisning till kommentarerna i punkt 7.1.1, rekommenderar kommittén följande fördelning av budgetmedlen:

EG:s sjätte ramprogram för FoTUD

<i>Första åtgärdsgruppen för tematiska prioriterade mål på lång och medellång sikt (tematiska åtgärder)</i>	11 000 miljoner euro
— Genforskning och bioteknik för förbättrad hälsa	2 200
— Informationssamhället	3 600
— Nanoteknik/produktionsprocesser/produkter/material/hybridteknik	1 400
— Flyg- och rymdteknik	1 000
— Energi och transporter	1 500
— Miljö/jordbruk/naturtillgångar	1 300
(däribland ytterligare 600 miljoner euro för ökad rörlighet, + minst 15 % för små och medelstora företag samt 400 miljoner euro för internationellt samarbete)	
<i>Andra åtgärdsgruppen om samspelet Forskning/innovation, utökad forskning för små och medelstora företag, nätverksbyggande, rådgivning till nyföretagare och nya regionala initiativ</i>	1 500 miljoner euro
— Sambanden mellan forskning och innovation	400
— Utökad forskning för små och medelstora företag/nätverksbyggande/rådgivning till nyföretagare	700
— Nya regionala initiativ	400
<i>Tredje åtgärdsgruppen om mänskliga resurser och rörlighet</i>	1 200 miljoner euro
<i>Fjärde åtgärdsgruppen om internationellt samarbete</i>	600 miljoner euro
<i>Femte åtgärdsgruppen om samordning av permanenta åtgärder och infrastrukturer</i>	2 200 miljoner euro
— Samordning av FoTUD-verksamhet	400
— Stor och medelstor forskningsinfrastruktur	1 000
— Strategisk information	100
— Förutse EU:s behov	400
— Vetenskap, samhälle och medborgare	300
<i>Verksamhet inom GFC</i>	750 miljoner euro

Sjätte ramprogrammet under Euratom

<i>Delprogram under Euratom</i>	<i>1 350 miljoner euro</i>
— Fission	350
— Fusion	950
— Annan verksamhet	50
<i>Verksamhet inom GFC</i>	<i>330 miljoner euro</i>
<i>Totalt EG RP6</i>	<i>17 250 miljoner euro</i>
<i>Totalt Euratom RP6</i>	<i>1 680 miljoner euro</i>
Totalbelopp föreslaget av ESK (istället för kommissionens förslag 17 500)	18 930 miljoner euro

13.1. I de fall kommissionen överför administrativa uppgifter till andra organ som byråer eller projektsamordnare bör motsvarande budgetposter ovan ökas med 7 % (se 7.4.4.3).

13.2. Kommitténs förslag är i linje med den ökning av forskningsutgifterna som beslutades vid toppmötet i Lissabon, särskilt om man ser till den snabba integrationen av kandidatländerna och till de associerade ländernas deltagande.

14. Gemensamma forskningscentrets verksamhet

14.1. Kommittén har genomgående framhållit att Gemensamma forskningscentret har en mycket viktig roll som förmedlare av ett skraddarsytt vetenskapligt och tekniskt stöd till utformning, utveckling, genomförande och övervakning av EU:s politik. Kommittén har framhävt forskningscentrets strategiska mellaninstitutionella roll att bistå beslutsfattare med opartiska och oberoende uppgifter och prognoser för att öka allmänhetens säkerhet. Den förmedlar inte bara fackkunskaper till kommissionen utan också till de andra institutionerna, t.ex. Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén.

14.2. Kommittén anser att GFC, inom ramen för ett europeiskt område för forskningsverksamhet, bidrar väsentligt till att bygga upp ett gemensamt vetenskapligt och tekniskt referensunderlag för politiken. Centret har sedan länge förmedlat ett omfattande flöde av resurser till forskare och framstående vetenskapsmän, byggt upp ytterst värdefulla nätverk inom och utanför EU och främjat samarbete med näringslivet, särskilt med små och medelstora företag.

14.3. Kommittén är övertygad om att GFC måste koncentrera sin verksamhet till följande områden:

- livsmedelssäkerhet och hälsorisker
- miljö och hållbar utveckling
- kärnsäkerhet
- allmän säkerhet och bedrägeribekämpning
- prognoser om teknisk utveckling
- utbildning och rörlighet
- internationellt samarbete
- vetenskapliga och tekniska referenssystem
- deltagande i forskningsnätverk
- EU:s utvidgning och Medelhavssamarbetet.

14.4. För att kunna utföra dessa viktiga uppgifter måste GFC få tillräckliga ekonomiska och personella resurser. Kommittén anser att GFC måste få 750 miljoner euro för EG:s RP6 och RP6 under Euratom och måste kunna bevara nuvarande kvalitet och nivå på personalen. Forskning och teknik spelar en allt större roll inom politiken och GFC kan förväntas bli än viktigare i framtiden, vilket framgår av den pågående debatten om vetenskap och styrelseformer. ESK anser därför att GFC kan få en utökad roll när det väl fungerar som EU:s knutpunkt i ett alleuropeiskt forskningsnätverk, en kunskapssamordnare och bro mellan politiker och det organiserade civila samhället.

14.5. Kommittén vill påpeka att direkta åtgärder till sin natur är mer lämpade att erbjuda forskningstöd på kort sikt, vilket ofta är ett krav från politikerns sida. Sjätte ramprogrammet måste klargöra kopplingarna mellan direkta och indirekta åtgärder eftersom det skulle kunna ge samverkans effekter.

14.6. Man bör sprida större kunskap om forskningsinstitut inom GFC genom att inrätta/tillsätta vetenskapliga råd/övervakande organ bestående av erfarna experter som väljs ut eller tillsätts av European Research Advisory Board, EURAB, i likhet med motsvarande rutiner inom forskningsinstitut i medlemsstaterna.

15. Enklare förfaranden: decentralisering av system och tidsgränser

15.1. ESK understryker att de administrativa rutinerna måste bli snabbare, enklare och mer användarvänliga, men de måste också vara klara, öppna för insyn och opartiska. Stora och små programdeltagare måste behandlas lika och ha lika möjligheter.

15.2. I sitt yttrande av den 21 september 2000⁽¹⁾ betonade också kommittén att det krävs olika förfaranden för stora projekt där projektledarna måste ta över många uppgifter som i dag utförs av kommissionen. Detsamma gäller medelstora projekt som bedöms kräva andra lösningar.

⁽¹⁾ EGT C 367, 20.12.2000, s. 61.

15.2.1. ESK föreslår därför att kommissionen överväger möjligheten att inrätta en ny europeisk byrå för förvaltning av FoTUD-projekt. Denna byrå skulle vara direkt underordnad kommissionen för att undvika eventuella tendenser till åternationalisering.

15.2.2. För ansökningar om större projekt som överstiger 10 miljoner euro rekommenderar kommittén att kommissionen fortsätter att erbjuda samma förvaltningsvillkor som hittills.

15.3. Den europeiska byrån skulle tillsammans med nationella eller regionala motsvarigheter kunna erbjuda vägledning och kompletterande åtgärder i enlighet med punkt 7.4.6.1.

15.4. Alla nya förvaltningsförfaranden måste utformas så att de minskar de nuvarande kostnaderna och den betungande administrationen för projekten – de administrativa kostnaderna uppgår i dag till 7 % av totalkostnaden för varje projekt. Nya förfaranden måste därför medföra en lägre andel av totalkostnaden så att maximala budgetmedel kan gå till själva forskningen. Att lägga kostnaderna och bördan av projektförvaltning på kärntruppen av huvuduppdragstagare förändrar ingenting eftersom dessa kostnader under alla omständigheter måste finansieras av EG:s budget till 100 %.

15.5. Tidsperioden mellan urval av projektansökningar och undertecknande av kontrakt bör inte vara längre än sex månader.

15.6. De immaterialrättsliga bestämmelserna måste vara klart och entydigt definierade för att man skall kunna

- utnyttja forskningsresultaten snabbt och till fullo,
- skapa spin-off-effekter och nya företag,
- ta större marknadsandelar på den globala marknaden.

Bryssel den 11 juli 2001.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Göke FRERICHS

BILAGA

till Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande

Det sjätte ramprogrammets struktur — ändringar föreslagna av ESK

Budgetmedel och deras fördelning för EG:s RP6 (sammanlagt 18 930 miljoner euro)